

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פלא יועץ

אמרו בזוהר דכשאדם רוצה לברך לחברו או לבנו וכיוצא, צריך לברך בתחלה להקב"ה, ואי לא מברך תחלה להקב"ה אינון ברכאן לא אתקיימו. וכן היה מנהג הרב מוהר"י חזק ז"ל דכשבא אליו אדם אחד לברכו, משים ידו על ראשו ואומר, יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא, ואחר כך מברכו לאיש ההוא או לנער וכיוצא. כן כתב מוהר"א ז"ל בספר "דבש לפי", עיין שם.

וכן אני נוהג לברך את בני ואת כל המבקש ברכתי אני מניח ידי על ראשו ואומר, יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא והוא ברחמי ישמרך מכל רע, ישמור את נפשך וכו'.

ובשעה שמברך, לבו יחיל בקרבו על שאין בני אדם מכירים מומיו ומחשיבים אותו ואת ברכתו, ויאמר בלבו, יודע אני בעצמי שאיני כדאי ואיני ראוי שברכתי תעשה פרות, רק אני מברך אולי אמצא עת רצון ותקובל ברכתי מאת ה' השומע תפלת כל פה.

וכשנותן שלום לחברו יכוין שרוצה לומר, שלום יהיה לך. והעונה אומר, שלום ברכה וטובה יהיה לך. וכן כשאומר 'שבת שלום', יכוין שרוצה לומר, בזכות שבת שלום יהיה לך. והעונה אומר, בזכות שבת יהיה לך שלום ותהיה מבורך.

וכן צריך אדם להשתדל לקבל ברכת עניים ואביונים, כי שומע אל אביונים ה'.

(רבנו אליעזר פאפו
ספר "פלא יועץ" ערך 'ברכות')

הכותל המערבי

והשמותי את מקדשכם (כו, לא)

הנה הרמב"ם (בהלכות בית הבחירה פ"ו ה"ד) הביא סיוע מפסוק זה שקדושת המקדש נשארה "לנצח" אע"פ שחרב. ואלו דבריו: קדושה ראשונה שקידש שלמה את בית המקדש וירושלים, קידשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא וכו' לפי שקדושת ירושלים והמקדש "מפני השכינה", ושכינה אינה בטלה. הרי הוא אומר (בפרשה זו) "והשמותי את מקדשכם" אמרו חכמים אע"פ שהם שוממים בקדושתן הם עומדים. עכ"ד. וע' מגילה (דף כח.) ובכס"מ (שם). ולזה ג"כ אמרו בזוהר (פרשת משפטים קטז.): דשכינתא תתאה כותל המערבי דירא דיליה, דאיהו "תל" שהכל פונים בו כו-תל הוי"ה וכו' (וע' ת' הרדב"ז ח"א סימן תרמח) וכן אמרו במדרש: "מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי שנאמר הנה זה עומד אחר "כותלינו". ע"כ.

גם הרשב"ץ (ח"ג סימן רא) העיר און, מן הניסים שעדיין לא פסקו שם בירושלים, כי בבית הכנסת שבירושלים ומתמלאת מפה לפה בעת שהתקבצו בחג השבועות בזמן הזה ויותר משלש מאות איש נכנסים, "וכלם יושבים רווחים", ולמה, אלא משום "שעדיין בקדושתה היא"! וזה סימן לגאולה השלישית. עכ"ד.

והראב"ד השיג על הרמב"ם וסובר שקדושת המקדש וירושלים לא קדשה לעתיד לבא. וסיים: לפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת. עכ"ל.

ובדאי גם לראב"ד יש שם קדושה שונה, משאר כל מקום! (וע' תענית כא.), וכעין שיש בבית הכנסת ויותר מזו, כמו ששנינו במגילה (דף כח.), "בית הכנסת שחרב אין מפשילין בתוכו חבלים וכו' והשמותי את מקדשכם" - קדושתם אע"פ ששוממים. וכל שכן וקל וחומר למקום המקדש. וכמ"ש חז"ל לענין "כותל המערבי" כמ"ש למעלה.

וגם מ"ש הראב"ד ש"אין בו כרת", דייק הגרי"א קוק בשו"ת משפט כהן (סימן צו) שכרת אין, אבל "איסור" מיהא יש לנכנס בטומאה. וכ"כ הגרי"מ טוקצינסקי בספר "עיר הקודש והמקדש" (פרק כב) וכ"כ עוד אחרונים רבים. וכן העלה בחזון עובדיה (ד' תעניות עמוד תנד והלאה). עיין עליו. [ומי שנכנס לשם היום בטומאה, יעשה "תיקון". והיינו כמ"ש האריז"ל בשער רוח הקודש (דף יא.) שמי שישב לילה שלם ועוסק בתורה, מתקן "כרת" אם נתחייב חס ושלום]. מכל האמור, נלמד: שיש מעלה גדולה למתהלך בירושלם עיר הקודש, ובכותל המערבי ובפרט ששם עולין התפילות כמ"ש רבותינו. (וע' להגרי"ח סופר שליט"א בספרו כנסת יעקב עמוד סד). וכבר אמרו במדרש רבה (שמות פ"ב ס' ב) "כותל המערבי אינו חרב לעולם". וגם מסורת קבלה בידינו שדוד המלך ע"ה הוא אשר בנה לכותל המערבי, בכלל ההכנות שהכין לבית המקדש. וע' בספר "ברכת חיים" על ההפטרות (ח"א עמוד 402) למוהר"ח (בעל בן איש חי): "שמה שנשאר הכותל המערבי, זו ראייה שתחזור ותבנה".

וכתב בשו"ת רבי עקיבא יוסף שלזינגר (עמוד עט) מעלה לקבוע ולפתוח ישיבה "ללמוד תורה מול הכותל המערבי". וע' בשו"ת חת"ס (יו"ד סימן רלג). ופעם טרח ובא הבבא סאלי עד ירושלם לקרוא קצת זוהר, וחזר לעירו. זיע"א.

והאל ברחמי יעלה את כולנו לציון וירושלים, עם ביאת המשיח מהרה, אמן.

שבת שלום ומבורך!

הגליון לעילוי נשמת
הגה"צ רבי שלמה זעקנין זצ"ל, ראש ישיבת "רחל אמנו"
נתבש"ם כ"א אייר התשע"ג. תנצב"ה

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות במצורה, ועוד חזון למועד אי"ה

קיפול ראש הדף בשבת

שאלה: מי שלומד בספר קדוש בשבת ומוצא דבר שרוצה לזכרו, האם מותר לו לעשות איזה סימן, כגון קיפול וכדומה, בכדי שיזכור את הדבר.
תשובה: מותר לקפל ראש הדף או לשרוט בציפורן, מכמה טעמים.

אמירת 'הא לך חמש סלעים' בפדיון הבן

שאלה: יש שנהגו לומר "הא לך חמש סלעים בפדיון בני" בשעה ששוקל כסף הפדיון ליד הכהן, האם יש בזה חשש הפסק.
תשובה: בתלמוד לא נזכרה אמירה זו, ומקורה מדברי הרא"ש והטור. והנה הרשב"א ס"ל דהמצוה בהפרשה ולא בנתינה, ולפי"ז א"צ שיגיע ליד הכהן והלכך לא חשיב הפסק. אלא שאין כן דעת שאר ראשונים והבית יוסף, ולפי"ז אין ראוי לכתחילה להפסיק באמירה זו. אכן דרך פשרה כה יעשה: אחר הברכות ימסור מטבע אחד לכהן ואחר שקיבלו הכהן יאמר "הא לך" וכו' תוך כדי שאומר ישלשל שאר המטבעות לידי הכהן, וכיון שהתחיל במצוה אין לחוש להפסק באמירת הנוסח האמור.

תביעת חוב כשמודיעו מראש

שאלה: מה שאסרה תורה לתבוע חוב מן הלוח שראשיתו "לא תהיה לו כנושה", האם מותר כאשר הוא עצמו מסכים לתובעו בבא זמן הפרעון.
תשובה: אין היתר לתובעו אע"פ שירשהו, ואפילו להיראות לו אסור, מפני שהוא נכלם בהפגשם. ואם תובעו החוב עובר בלאו. וזאת בתנאי שידוע למלוה בודאות שאין ללוה כסף או מטלטלין. וכדאי שיקח מראש צ"ק לפורטו בהגיע הזמן. ובתשובה הארכת.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dyartora1@gmail.com

על מי לרחם?

סיפר אחד מראשי הישיבות: פעם בבוקרו של יום בא לביתו והנה בתיבות הדואר חומר מסינוני רח"ל, הלך הרב בעקבות החוברות עד שמצא את המחלק, לא יכול להתאפק, וירק לו בפניו, ולא נתקררה דעתו עד שנתן לו שתי סטירות על לחייו.

פעם הזדמן לו לספר מעשה זה בפני אברך אחד מצעירי הצאן. שמע זאת האברך, והפטיר: מילא לירוק בפניו, נחא, אבל שתי סטירות, אני לא הייתי נותן...

לימים, המשיך הרב, ראיתי את אותו האברך, שפרץ ריב בינו לבין אחיו בשרו על סכום כסף פעוט, והנה בחמתו קם אותו אברך וסטר לאחיו שתי סטירות על לחייו...

אותו שלא יכל להרים יד על אדם חוטא ורשע, הרים ידו על אחיו בשרו...

ללמדך מהי רחמנות שאינה על פי התורה! ודבר זה רואים אנו בכל יום אצל אנשים שלא הולכים בדרך ה', רחמנים על שונאי ישראל ואכזרים על אחיהם בית ישראל.

צדיקים דרכי ה'!

(פתח שערי שמים)

נצור לשונך מתוך הספר "חפץ חיים"

ד. אסור לדור בשכונת בְּעֵלֵי לִשׁוֹן הָרָע, וְכָל שֶׁפֶן לִישַׁב עִמָּהֶם וְלִשְׁמָע דְּבָרֵיהֶם, וְאִפְלוּ אִין בְּדַעְתּוֹ לְקַבֵּל אֶת הַדָּבָר, כִּיּוֹן שֶׁמִּטָּה אֲנִי לִשְׁמָע. וְאִם הוּא יוֹדֵעַ בְּאֶחָד מִתְלַמְּדֵי, שֶׁהוּא מְבַעֲלֵי הַלִּשׁוֹן, צָרִיךְ לְהַרְחִיקוֹ מֵאֲתוֹ, אִם הוּא יוֹדֵעַ שְׁלֹא תוֹעִיל לוֹ הוֹכָחָה.

המודיע להעלאת א. ש. ב. ח. תח"י לזיווג הגון

הלכתא לשבתא

אף על פי שהגזירה שלא לקרוא לאור הנר היא שמא יגע בנר, מ"מ לא חילקו חכמים בגזירתם ואסרו גם כשהנר נמצא במקום גבוה, אפילו גבוה עשר קומות. וכן אסרו אפילו נר הנמצא בעששית או בחור שבקיר והוא מכוסה.

ואם נעל את העששית במפתח ואין דרכו בכך בימי החול, יש מקילין משום שעל ידי הנעילה יש לו היכר ויזכור שלא להטות, ויש חולקים בזה משום שלא חילקו חכמים בגזירתם. ולמעשה יש להקל על ידי שימסור את המפתח לאחר שהוא יהיה לו כשומר שלא יטה. (מתוך חוברת 'קריאה לאור הנר')

שיעורי מורנו הרב שליט"א ב"קול הלשון"

03-617-1068 שלוחה 20